

חידות לפרשת קרח

הרב זאב וייטמן

- א. שני בני דודים,
על הכהונה מתמודדים.
הניצחון הושג בשתי מערכות,
ומכריעות היו ההוכחות.
הראשונה - באש ושריפה נוראה,
השנייה - בשקד ופריחה מופלאה.
- ב. האיום: "ואכלה אותם כרגע" - פעמים נזכר.
למשה ולאהרון: "הבדלו", "הרומז" - נאמר.
השניים לא צייתו ופעלו לבטול הגזירה הנוראה,
מה הייתה בכל פעם פעולתם, ומה התוצאה?
האם הצליחו להביא לישועה,
או, לפחות, לצמצם את מימדי הפגיעה?
- ג. יש אומרים כי קורח היה מן השרופים,
ויש אומרים שהוא מהנבלעים לעיני קהל צופים.
הבא לכל דעה ראיה,
וברר עמדתך בזו הסוגיה.
ראב"ע יסייע להבין עוד את זו הפרשה,
בפרק ט"ז בפסוק השלושים וחמישה.
- ד. בהפטרה גם כן מסופר על מרידה,
וחוסר אמונה במנהיג העדה.
כדי להוכיח את העם על הרעה,
לאות משמים מופנית בקשה וקריאה.
ובנאום המנהיג - מדברי משה בפרשתנו - טענה,
אמנם האווירה, בכללה, הרבה יותר מתונה.
עמוד על ההשוואות הרמוזות באלו הפרטים,
וכן על ההבדלים שבמיוחד בולטים.
- ה. על בית המקדש הופקדה שמירה,
וזו אחת ממצוות התורה בסדרה.
כמה עמדות שמירה היו מאוישות,
ועוד, מפני מה שמרו ומה היו החששות?
התדע באיזו דרך ובאיזו שיטה
מנעו שינה בשמירה או את שבירתה?
מתברר שהתגובה
הייתה חמורה וקשה.
בס' החינוך תמצא פרטים ועובדות,
וכן במשנה בפרק הראשון ב"מדות".
- ו. ענישה קולקטיבית אף שלעיתים הינה יעילה,
כשיטה מוסרית ומוצדקת אין היא מקובלת.
אך מרש"י בפרשה הוכחה ברורה,
שבדיני אנוש אין מנוס וברירה.
לעיתים, אין להימנע מפגיעה
באוכלוסיה רחבה שלא חטאה.
רק הקב"ה א-להי הרוחות וא-ל דעות,
אצלו - צדק מוחלט, וענישה - ללא החטאות.
- ז. עשרים וארבע - מתנות נכבדות.
לשם מה הללו - כולן נועדות?
ברמב"ם (ריש הלכות בכורים) כולן ספורות,
אלו מהן (והיכן) בפרשתנו נזכרות?

החידות נכתבו ע"י הרב וייטמן בהיותו רב קיבוץ כפר עציון, בשנת התשד"מ.
התשובות נכתבו ע"י צוות אתר ישיבה.

תשובות

- א. קרח נחלק וקינא לכהונת אהרן בן דודו. בבליעת קרח באדמה, שרפת מאתיים וחמישים מקריבי הקטורת באש, ובפריחת מטה אהרן הוכחה קדושת אהרן והכהונים.
- ב. לאחר הקהלת קרח את כל העדה על משה ואהרן נגלה כבוד ה'. ה' אמר למשה ואהרן 'הבדלו מתוך העדה הזאת ואכלה אותם כרגע'. משה ואהרן מתפללים שרק החוטאים יענשו ולא כל העם וכך היה. כל העם ניצל ורק קרח, דתן, אבירם ומשפחותיהם ומאתיים וחמישים מקריבי הקטורת נענשים ומתים.
- למחרת, העם טען למשה ואהרן 'אתם המיתם את עם ה'. משה ואהרן פונים לאוהל מועד ונגלה כבוד ה'. ה' אומר למשה ואהרן 'הרמו מתוך העדה הזאת ואכלה אותם כרגע'. משה ואהרן נפלו על פניהם, אהרן לקח מחתת קטורת, רץ לתוך הקהל ועצר את המגיפה שהתחילה בעם.
- ג. 'יש אומרים קרח מהנבלעים היה, והראיה 'ותבלע אותם ואת קרח' (במדבר כו, ז). ויש אומרים כי נשרף היה, והעד (-והראיה) 'ואת קרח במות העדה באכול האש' (שם). וחז"ל אמרו כי נשרף ונבלע. ולפי דעתי, שלא נבקע רק מקום דתן ואבירם, כי לא נזכר (-רק דתן ואבירם נבלעו באדמה, כי בקרח לא נאמר שם בפירוש שנבלע). וקרח היה עומד עם מחתתו עם אהרן ועם נשיאי העדה מקריבי הקטורת... (אבן עזרא שם).
- ד. בהפטרה מסופר על תוכחת שמואל את העם על שביקשו מלך. שמואל מתפלל לה' שירד גשם בקיץ 'ודעו וראו כי רעתכם רבה' ויורדים גשמים. שמואל אומר לעם 'את שור מי לקחת וחרמור מי לקחת' בדומה למשה שאמר 'לא חמור אחד מהם נשאתי ולא הרעותי את אחד מהם'.
- ה. 'מצות שמירת המקדש- שנצטוו הכהנים והלויים לשמור המקדש וללכת סביבו תמיד בכל לילה ולילה כל הלילה. ושמירה זו היא כדי לכבדו ולרוממו ולפארו, לא מהיות שום פחד מאויב חלילה, שנאמר ושמרו את משמרת אהל מועד... משרשי (-מטעמי) המצוה- מה שכבר כתבתי כמה פעמים, כי בכבוד הבית סבה לתת מוראו אל לב בני אדם, ובבואנו שם לבקש תחנה וסליחה מאת אדון הכל יתרכו הלבבות אל התשובה במהרה... ומכבודו של בית הוא למנות עליו שומרין כדרך המלכים הגדולים אשר בארץ שיעשו כן...'
- מדיני המצוה- מה שאמרו זכרונם לברכה שארבעה ועשרים עדה שומרים אותו בכל לילה בארבעה ועשרים מקומות, הכהנים שומרים בשלשה מקומות מבפנים והלויים בכ"א מקומות מבחוץ. ומעמידין אחד שהוא מחזר על המשמרות כל הלילה ואבוקות דולקות לפניו ואיש הר הבית נקרא, וכל משמר שאינו עומד ואומר לו איש הר הבית שלום עליך ניכר שהוא ישן וחובטו במקלו, ורשות היה לו לשרוף את כסותו, עד שהיו אומרים בירושלם מה קול בעזרה, קול בן לוי לוקה ובגדיו נשרפין שישן על משמרו.
- (ספר החינוך מצווה שפ"ח)
- ו. 'א-ל-אלו-הי הרוחות - יודע מחשבות. אין מדתך כמדת בשר ודם, מלך בשר ודם שסרחה עליו מקצת מדינה אינו יודע מי החוטא לפיכך כשהוא כועס נפרע מכולם, אבל אתה לפניך גלויות כל המחשבות ויודע אתה מי החוטא' (רש"י טז, כב).
- ז. עשרים וארבעה מתנות הכהונה שישראל נותנים לכהנים. בפרשתנו כתובים פדיון בכור אדם, תרומת המעשר שנותנים הלויים לכהנים והאיסור לפדות בכור בהמה טהורה (משום שצריך לתנו לכהן כנאמר בפרשת בא). בפרשה כתובה גם מצוות מעשר ראשון הניתנת ללויים (אינה אחת מכ"ד מתנות הכהונה).